

सहकारी संघसंस्थाको लेखापरीक्षण कार्य गर्ने परामर्शदाता (लेखा परीक्षक) को कार्य क्षेत्रगत शर्त

Terms of Reference(ToR)

पृष्ठभूमि

सहकारी ऐन २०७४ को दफा ७५ बमोजिम सहकारी संस्थाहरूले प्रत्येक आर्थिक वर्षको लेखापरीक्षण सब आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले तीन महिनाभित्र प्रचलित कानून बमोजिम ईजाजत प्राप्त लेखापरीक्षकद्वारा गराउनुपर्नेछ । यदि सहकारी संस्थाले तोकिएको समयमा लेखापरीक्षण नगराएको पाईएमा रजिष्ट्रार वा रजिष्ट्राबाट अधिकार प्राप्त अधिकारीले त्यस्तो सहकारी संस्थाको लेखापरीक्षण ईजाजत प्राप्त लेखापरीक्षकद्वारा गराउन सक्ने र सो बमोजिम लेखापरीक्षण गराउँदा लेखापरीक्षकलाई दिनुपर्ने पारिश्रमिक लगायतका रकम सम्बन्धित सहकारी संस्थाले व्यहोर्नुपर्ने प्रावधान रहेको छ ।

सहकारी विभागबाट भएका नियमित अनुगमनका क्रममा समेत केही संस्थाहरूले तोकिएको समयमा लेखापरीक्षण नगर्ने गरेको पाईएको छ । तसर्थ समयमै लेखापरीक्षण नगर्ने सहकारी संस्थाहरूको लेखापरीक्षण गर्ने प्रयोजनका लागि लेखापरीक्षक खटाई पठाउन लेखा परीक्षकको परामर्श सेवा खरिद गर्न यो कार्य क्षेत्रगत शर्त विवरण तयार गरिएको छ ।

२ उद्देश्य

विभागले खटाई पठाएको सहकारी संघ संस्थाहरूको आर्थिक कारोबारहरूको नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारीता तथा औचित्यता समेतको जाँच गरी स्वतन्त्र, निर्भीक एवं पेसागत अनुशासनका अधिनमा रहेर प्रचलित कानून बमोजिम विस्तृत लेखापरीक्षण प्रतिवेदन पेश गर्नु यस कार्यको प्रमुख उद्देश्य रहेको छ ।

३. कार्य क्षेत्र र सम्पादन गर्नुपर्ने कामहरू

क. सहकारी संघ संस्थाको लेखापरीक्षण गरी प्रतिवेदन पेश गर्ने

- प्रचलित नेपाल कानून, सहकारी ऐन २०७४, सहकारी नियमावली २०७५, सहकारी संस्थाहरूको लेखा परीक्षण निर्देशिका, २०७५ तथा विभागबाट जारी अन्य प्रावधानहरूलाई आधार मानी विभागले खटाई पठाएको सहकारी संघ संस्थाहरूको आर्थिक कारोबारहरूको

नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारीता तथा औचित्यता समेतको जाँच गरी स्वतन्त्र, निर्भीक एवं पेसागत अनुशासनका अधिनमा रहेर प्रचलित कानून बमोजिम विस्तृत लेखापरीक्षण प्रतिवेदन पेश गर्ने ।

- लेखा परीक्षण प्रतिवेदनका साथमा त्यसलाई पुष्टी गर्ने सम्पूर्ण कागजातहरू, संस्थाको आधिकारिक चिठी तथा विभागले माग गरेका अन्य कागजातहरू समेत पेश गर्ने ।

ख. सहकारी संघ संस्थाले पेश गरेका लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको अध्ययन गरी विभागलाई राय सुझाव पेश गर्ने

- विभागमा पेश हुन आएका लेखापरीक्षण प्रतिवेदन अध्ययन विश्लेषण गर्ने ।
- विभागले माग गरे बमोजिम राय सुझाव पेश गर्ने ।

ग. सहकारी संस्थाहरूमा लेखा परीक्षणका सम्बन्धमा प्राप्त उजुरी, गुनासो तथा विवाद समाधानका लागि विभागलाई सल्लाह दिने

- सहकारी संस्थाहरूमा लेखा परीक्षणका सम्बन्धमा प्राप्त उजुरी, गुनासो तथा विवादको अध्ययन विश्लेषण गर्ने ।
- विभागको स्वीकृति लिई वा विभागका कर्मचारीका साथमा आवश्यकता अनुसार स्थलगत भ्रमण गरी जाँचबुझ प्रतिवेदन पेश गर्ने ।
- प्राप्त उजुरी, गुनासो तथा विवाद समाधानका लागि विभागलाई उचित राय सल्लाह दिने

घ. अन्य कार्यक्षेत्रगत शर्तहरू

- समग्र कार्य सम्पादन गर्दा प्रचलित नेपाल कानून, सहकारी ऐन २०७४, सहकारी नियमावली २०७५, सहकारी संस्थाहरूको लेखा परीक्षण निर्देशिका, २०७५ तथा विभागबाट जारी अन्य प्रावधानहरूलाई आधार लिनुपर्ने ।
- लेखा परीक्षण गर्दा प्रचलित राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय अभ्यासहरू तथा नविनतम विधिहरूलाई समेत अवलम्बन गर्नुपर्ने ।
- आवश्यकता अनुसार सहकारी विभागका कर्मचारीहरूलाई यस कार्यक्षेत्रको अधिनमा रही ज्ञान हस्तान्तरण गर्नुपर्ने ।
- कार्य क्षेत्रगत शर्तमा उल्लेखित कार्यका लागि कुनै सहकारी संस्थामा जानुपरेमा सहकारी विभागको पूर्व स्वीकृति लिएर मात्र जानुपर्ने ।
- कार्य सम्पादनको हरेक चरणमा विभागसँग सम्पर्क, समन्वय र स्पष्ट सञ्चार कायम गर्नुपर्ने ।
- कार्य सम्पादन अवधिभर प्राप्त कायदिश तथा तथ्यांकको विषयमा गोपनीयता कायम गर्नुपर्ने ।

- Conflict of Interest हुने अवस्थामा विभागमा अग्रिम जानकारी दिएर त्यस्ता संस्थाको लेखापरीक्षण नगर्ने ।

४.हस्तान्तरण/पेश गर्नुपर्ने

परामर्शदाताले हस्तान्तरण गर्नुपर्ने:

- तोकिएको कार्य सम्झौतामा तोकिएकै अवधिमा तोकिए बमोजिम पुरा गरी तोकिएको ढाँचामा प्रतिवेदनको मस्यौदा विभागमा पेश गर्ने ।
- पेश गरिएको प्रतिवेदनको सम्बन्धमा विभागबाट प्राप्त सुझाव, प्रतिक्रिया र टिप्पणीहरूको आधारमा अन्तिम प्रतिवेदन सहकारी विभागलाई बुझाउने ।

५.परामर्शदाता व्यक्ति वा फर्मको योग्यता

लेखा परिक्षकको रूपमा काम गर्न इच्छुक व्यक्ति वा फर्मको न्यूनतम योग्यता निम्न अनुसार हुनुपर्नेछ:-

- प्रचलित कानून बमोजिम लेखापरीक्षणका लागि ईजाजत प्राप्त गरी सम्बन्धित क्षेत्रमा कम्तिमा ३ वर्ष काम गरेको अनुभव भएको ।
- नियमानुसार दर्ता र नवीकरण ।
- कर चुक्ता प्रमाणपत्र ।

६. कार्यविधि

- ईच्छुक परामर्शदाताले विभागबाट जारी हुने सूचना बमोजिम आवश्यक कागजात सहित विभागमा सूचीकरण हुन आवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।
- प्राप्त आवेदनको मूल्याङ्कन गरी योग्य परामर्शदाताहरूको सूचीकरण विभागले गर्नेछ र सब को जानकारी विभागको वेबसाईटमा प्रकाशित गरिनेछ ।
- सूचीकृत परामर्शदाताहरू मध्येबाट विभागले चालु आर्थिक वर्षको बाँकी समय र आ व २०७९/८० मा समेत आवश्यकता अनुसार सम्झौता गरी परामर्श सेवा खरिद गर्न सक्नेछ ।
- परामर्शदाताको छनौट सम्बन्धी सम्पूर्ण अधिकार विभागमा निहित हुनेछ ।
- कार्य सम्पादनको आधारमा हेरी विभागले जुनसुकै समयमा सूचीकरण रद्द गर्न सक्नेछ ।
- सेवा शर्त सम्बन्धी अन्य व्यवस्था विभागले तोके बमोजिम हुनेछ ।

सहकारी क्षेत्रको आर्थिक तथा वित्तीय विश्लेषण सम्बन्धी कार्य गर्ने परामर्शदाता (वित्त विश्लेषक) को कार्य क्षेत्रगत शर्त

Terms of Reference(ToR)

पृष्ठभूमि

राज्यले अर्थतन्त्रको एक महत्वपूर्ण खम्बाको रूपमा पहिचान गरेको सहकारी क्षेत्रले नेपालमा गरिबी निवारण, स्वावलम्बन प्रवर्द्धन, स्थानीय श्रम, सीप एवं छरिएर रहेको पूँजी र प्रविधिको उपयोग, लघुउद्यम विकास आदि कार्यहरू गर्दै आम नागरिकहरूमा वित्तीय साक्षरता प्रवर्द्धन गरी उनीहरूको सामाजिक, साँस्कृतिक एवं आर्थिक उन्नयनमा उल्लेखनीय भूमिका निर्वाह गर्दै आएको छ ।

शासकीय व्यवस्था अनुरूपका कानूनी प्रबन्धहरू, सूचना प्रविधिको चरम विकासक्रम सँगै सूचना प्रविधि मैत्री संरचना र अन्य व्यवस्थाहरू राज्यले गर्दै आएको छ । मुलुक संघीयतामा गएपश्चात शासकीय शक्ति र अधिकार तीन तहको सरकारहरू (संघ, प्रदेश र स्थानीय तह) बीच बाँडफाँड हुँदा सहकारी क्षेत्र नियमन गर्ने, सहजीकरण गर्ने तथा अन्य आवश्यक प्रबन्ध गर्ने अधिकारहरू पनि ३ तहकै सरकारबीच छरिएका छन् । आ.व. २०७७।७८ अन्त्य सम्म देश भरी कुल २९,८८६ सहकारी संस्थाहरू क्रियाशिल रहेका छन् ।

सहकारी संघ संस्थाहरूको समग्र वित्तीय विश्लेषण गरी यसले अर्थतन्त्रमा पारेको प्रभाव र सो को जोखिम मूल्यांकन गर्ने, तरलता अवस्था विश्लेषण तथा अन्य आर्थिक परिसूचकहरूका आधारमा व्याजदर निर्धारण कार्यमा विभागलाई सहयोग गर्ने, सहकारी संघसंस्थाको बचत, ऋण तथा अन्य आर्थिक क्रियाकलापहरूको विश्लेषण गरी संस्थाको वित्तीय अवस्थाका बारेमा सुझाव सहितको प्रतिवेदन पेश गर्ने गरी वित्त विश्लेषकको परामर्श सेवा खरिद गर्न यो कार्य क्षेत्रगत शर्त विवरण तयार गरिएको छ ।

२ उद्देश्य

सहकारी संघ संस्थाहरूको समग्र वित्तीय विश्लेषण गरी यसले अर्थतन्त्रमा पारेको प्रभाव र सो को जोखिम मूल्यांकन गर्ने, तरलता अवस्था विश्लेषण तथा अन्य आर्थिक परिसूचकहरूका आधारमा व्याजदर निर्धारण कार्यमा विभागलाई सहयोग गर्ने, सहकारी संघसंस्थाको बचत, ऋण तथा अन्य आर्थिक क्रियाकलापहरूको विश्लेषण गरी संस्थाको वित्तीय अवस्थाका बारेमा सुझाव सहितको प्रतिवेदन तयार गर्नु यस कार्यको प्रमुख उद्देश्य रहेको छ ।

४. कार्य क्षेत्र र सम्पादन गर्नुपर्ने कामहरू

ड. सहकारी क्षेत्रको समग्र वित्तीय विश्लेषण

- सहकारी क्षेत्रको समग्र आर्थिक परिसूचकहरूको विश्लेषण गरी यसले अर्थतन्त्रमा पारेको प्रभाव मूल्याङ्कन गर्ने
- समग्र अर्थतन्त्रको अवस्थालाई सहकारी क्षेत्र संग तुलना गरि तुलनात्मक आर्थिक विश्लेषण गर्ने ।
- सहकारी क्षेत्रको वित्तीय जोखिमको विश्लेषण गर्ने
- विभागबाट उपलब्ध गराईएको तथा परामर्शदाताले अन्य विश्वासिलो श्रोतबाट प्राप्त गरेको तथ्यांकको आधारमा वित्तीय विप्लेशण गर्ने ।

च. सहकारी संघ/संस्थाको आर्थिक अवस्थाको विप्लेशण

- विभागले तोकेको सहकारी संघ संस्थाहरूको समग्र आर्थिक परिसूचकहरूको विश्लेषण गरी संस्थाको वित्तीय अवस्थाको आंकलन गर्ने ।
- सहकारी संघ संस्थाहरूको तथ्यांकलाई विप्लेशण गरी जोखिम मूल्यांकन गर्ने ।
- संस्थाको वित्तीय अवस्थाको मूल्याङ्कन गरी संस्था वर्गीकरणका आधारहरू तय गर्ने ।

छ. सहकारी संस्थाहरूमा व्याजदर निर्धारणका लागि सुझाव पेश गर्ने

- तरलता अवस्था विश्लेषण तथा तोकिएका अन्य आर्थिक परिसूचकहरूका आधारमा व्याजदर निर्धारण कार्यमा विभागलाई सहयोग गर्ने
- सहकारी संस्थाहरूमा तरलता तथा व्याजदर निर्धारणको वर्तमान अवस्था विश्लेषण गरि सो सम्बन्धमा रचनात्मक सुझाव प्रदान गर्ने ।
- वित्तीय जोखिम विश्लेषण गरी आवश्यक सल्लाह उपलब्ध गराउने ।

ज. अन्य कार्यक्षेत्रगत शर्तहरू

- समग्र कार्य सम्पादन गर्दा प्रचलित नेपाल कानून, सहकारी ऐन २०७४, सहकारी नियमावली २०७५, बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाहरूको अनुगमन निर्देशिका, २०७७ तथा विभागबाट जारी अन्य प्रावधानहरूलाई आधार लिनुपर्ने ।
- वित्तीय विप्लेशणका आधार तयार गर्दा प्रचलित अन्तराष्ट्रिय अभ्यासहरूलाई समेत अवलम्बन गर्नुपर्ने ।
- आवश्यकता अनुसार सहकारी विभागका कर्मचारीहरूलाई यस कार्यक्षेत्रको अधिनमा रही ज्ञान हस्तान्तरण गर्नुपर्ने ।
- कार्य क्षेत्रगत शर्तमा उल्लेखित कार्यका लागि कुनै सहकारी संस्थासंग तथ्याङ्क माग गर्नु परेमा वा संस्थामा जानुपरेमा सहकारी विभागको पूर्व स्विकृति लिई वा संस्थाको कर्मचारी साथमा लिएर मात्र जानुपर्ने ।

- कार्य सम्पादनको हरेक चरणमा विभागसँग सम्पर्क, समन्वय र स्पष्ट सञ्चार कायम गर्नुपर्ने ।
- कार्य सम्पादन अवधिभर प्राप्त कार्यदिश तथा तथ्यांकको विषयमा गोपनियता कायम गर्नुपर्ने ।

४.हस्तान्तरण/पेश गर्नुपर्ने

परामर्शदाताले हस्तान्तरण गर्नुपर्ने:

- समग्र आर्थिक तथा वित्तिय विप्लेषण सहित तोकिएको कार्य सम्झौतामा तोकिएकै अवधिमा तोकिए बमोजिम पुरा गरी तोकिएको ढाँचामा प्रतिवेदनको मस्यौदा विभागमा पेश गर्ने ।
- पेश गरिएको प्रतिवेदनको सम्बन्धमा विभागबाट प्राप्त सुझाव, प्रतिक्रिया र टिप्पणीहरूको आधारमा अन्तिम प्रतिवेदन सहकारी विभागलाई बुझाउने ।

५.परामर्शदाता व्यक्ति वा फर्मको योग्यता

वित्त विप्लेशकको रूपमा काम गर्न इच्छुक व्यक्ति वा फर्मको न्यूनतम योग्यता निम्न अनुसार हुनुपर्नेछ:-

- चार्ड्ड अकाउन्टेड विषय पास गरी सम्बन्धित क्षेत्रमा कम्तिमा ३ वर्ष काम गरेको अनुभव भएको ।
- नियमानुसार दर्ता र नवीकरण ।
- कर चुक्ता प्रमाणपत्र ।

६. कार्यविधि

- ईच्छुक परामर्शदाताले विभागबाट जारी हुने सूचना बमोजिम आवश्यक कागजात सहित विभागमा सूचीकरण हुन आवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।
- प्राप्त आवेदनको मूल्याङ्कन गरी योग्य परामर्शदाताहरूको सूचीकरण विभागले गर्नेछ र सब को जानकारी विभागको वेबसाईटमा प्रकाशित गरिनेछ ।
- सूचीकृत परामर्शदाताहरू मध्येबाट विभागले चालु आर्थिक वर्षको बाँकी समय र आ व २०७९/८० म समेत आवश्यकता अनुसार सम्झौता गरी परामर्श सेवा खरिद गर्न सक्नेछ ।
- परामर्शदाताको छनौट सम्बन्धी सम्पूर्ण अधिकार विभागमा निहित हुनेछ ।
- कार्य सम्पादनको आधार हेरी विभागले जुनसुकै समयमा सूचीकरण रद्द गर्न सक्नेछ ।
- सेवा शर्त सम्बन्धी अन्य व्यवस्था विभागले तोके बमोजिम हुनेछ ।